

Tal hållet för
sällskapet Idka
dygden, uti Gefle,
den 29 december
1790. =Ano...

Tybelius, Gabriel,

*1700-1829 81 Cx1 Br. Gävle
Idika dygden*

National Library
of Sweden

TYBELIUS, G

≡

EXA

V. S. S.

T. W.

S. S.

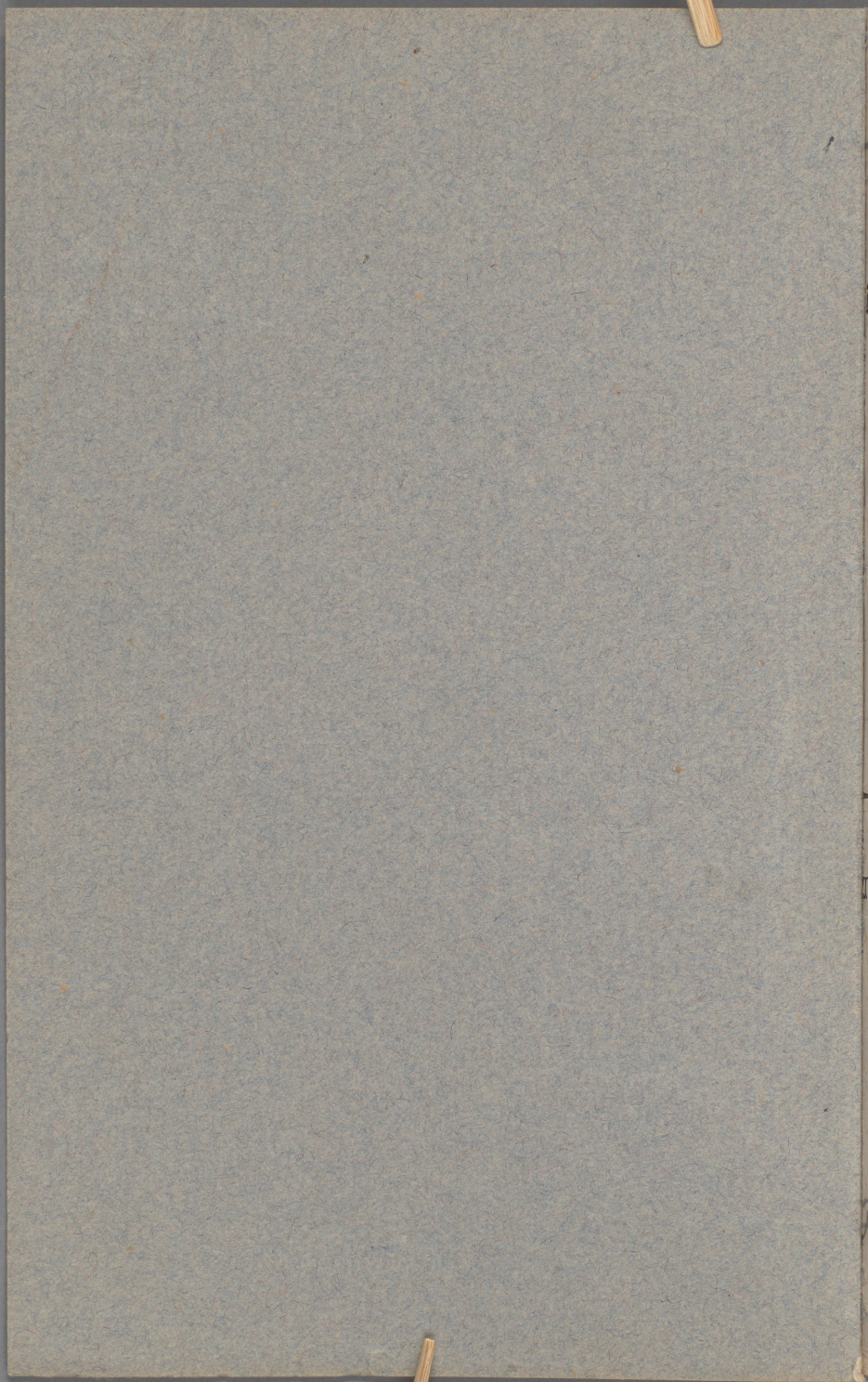
(P. S.)

1700-1829

GAVLE

IDKA DYGDEN

GÄVLE IDKA Dygden

*Wit.
fr.
Till
Sällsk.
(or.)*

TYBELIUS &

EX.A

TAL

1700-1829

HÄLLET FÖR SÄLSKAPET

IDKA DYGDEN,

UTI GEFLE,

DEN 29 DECEMBER 1790.

GEFLE,

Tryckt hos ERNST PETER SUNDQVIST 1791.

Fr. R. A 1701.

*Quæramus quid optime factum sit, non quid
usitatisimum: et quid nos in possessione fe-
licitatis æternæ constituat, non quid Vulgo,
Veritatis pessimo interpreti probatum sit.*

L. A. Seneca.

Förlåten at i Dag min hefa röft jag höjer
Och, på en liten stund, de muntra nöjen
dröjer.

Mit tal ej fyndigt är, men svagt och stråft
och torrt,

Dock äger et behag, som är, at vara kort.

Vår arma Mänsklighet vil gerna
Sällskap söka,

At minska Lifvets qual och Lifvets nöjen
öka.

Ja, N. N. vår Natur oss gifvit denna drift,
Som ofta dock, ty värr! blir, misledd et
förgift,

Om detta vårt begär får, uti sjelfsvåld yra,
Om Ordning, Vett och skick, til värdigt
Mål ej styra,

Et Mål, som utan fjås och ådelt vara bör,
Som sprider Sannings ljus och Sinnets
muntran gör.

Ån

Ån ihlar talrik Fläck til drufvans låckra
faster,

Ån, uti Frójas hof, at flósa Hállans Krafter,
Och ån - - Men ómkom dem, som rusa
til fördärf!

Vårt Sällskap menlöft är och Oskuld styr
vårt värf.

Den rena Seders helgd och Samfunds
plikter känner,

Hos oss välkommen är, som en af våra
Vänner.

Nog af at hvar och en vår Ordens grund-
fats vet;

Ej förvett forska må des råtta hemlighet,
Som vål, i finom tid, för N. N. lår updagat.
Vårt Sällkaps värdighet skall då visst ej
försvagas.

Vår Sjal en kanning har af tusen tals
behof.

Hon verksam vara vil, men blir et fåkert rof,
I vådlig dvala fånkt, för ångslig ledsnads
plåga,

Om hon ej yrke får at odla sin förmåga.
Men

Men yrket vara bör, at *skilja Ondt från*
Godt,

Och göra stadgadt Val emellan Dygd och brott.
Et Vatten rinnande det sköljer, törsten
fläcker;

Men rutnar i en göl och smutsar, affsky
väcker.

En Gytja hvilande, Kristall uti en bäck.
Se bilden af vår Sjal, ej alltid lika tåck.
Vår Ande tänka skall och åflas, fika, stråfva.
Vi böje vår Natur; men kunna den ej
qvåfva.

En brukad Ford, en vild år ingendera bar;
Du åter liknelse af Månko-Lynnet har.
En Mark, som plöjd blir sådd, ger ymnig
önskad gröda;
Men tiftlar allestäds i Öknen öfverflöda.

Jag skildra vil härmed var Ordens
Föremål,

Som vackert, nyttigt år och vål sin dager tål!
Ach, at vi alltid må emot vår Titel svara!
Och idka Dygden rätt! *Hvad år at Dygdig vara?*
Det

Det har en vördig Bror, med fynd ofs
redan lårt.

Ach! må en verklig Dygd för, alt, hvad
ofs år kårt,

Til Himlens välbehag, af hvarje Medlem
idkas!

At Verlden dråglig blir och bisfra Öden
blikkas.

Ej Dygd är blott et Namn, et vackert
brukligt Ord

*Nej: Himlens dyra Skänk, at fågna usel Ford:
At trösta i betryck: at ädla känslor lifva.*

En åtrå, et begår, at Likar nyttig blifva.

*En båg för Sannings ljus: En stadgad, ifrig
drift,*

At blotta lastens blygd: fly lustans dolda gift.

Vårt läckra Tidevarf tycks gynna
vådlig låra,

Som villar alt begrep om Seder, Frågd
och Åra.

San Dygd är jämn och trygg: bedrages ej
få lått.

Hon

Hon känner tingens halt och älskar Sant
och Rätt,
Och brott hon kallar brott, ehuru de
förgyllas,
Och nämner flård för flård, fast den af
Välde hyllas.

Men Dygd är noga känd och vördad
i vår Sal,

Och N. N. tarfva ej at muntras af mit tal.
Dock nu, när Året sluts, vår Samman-
komst at fira,
Förnyom vårt Förbund, at oss med Dygden
fira,

Den gamla, äkta Dygd, som skämna skall
och bry

Sin apa, *Artigbet*, som konstlad, gran och ny
Vil, inbillsk, djerf och Lömsk, at afgrunds
Andar glåda,

På Dygdens vråkta Thron, til Verldens
ofärd tråda.

Vi ej förtycka må, om Slågtet hyffadt är;
Men vål, at ej för Dygd man skyldig
aktning bår.

År

Är Yngling född af Folk, om han har
friska pengar,
Om han för yppig stat och lånar granna
drängar,
Tar en betydlig mine, än höflig menings-
löft,
Än spotsk; fast andras gods bedrägligt han
förlöft,
Han säker lycka gör: han har förtjenst
och feder:
Han gåckar tarflig Dygd och stiger up
til heder.

Men, det är gubbars lott at fela, måst
med knot.

Er, N. N. frågar jag: behöfves ingen bot?
Mynt, Granlåt, Fågring, Verld hos Flickan:
sådant gäller.

Ej Kyfket, Hushålls-Vett. De kallas
bagat eller.

Är ej vår Smak förvånd? Med ord blir Dygd
berömd,

I gerning, klagansvärdt! är misåkänd eller
glömd.

Må

Må ej en redlig Sjal, med största fog förtryta?
At Verlden vågar djerft med faliska dygder
skryta.

För skumögd, Mänsklighet när skall det
blifva ljust?

Är Slågtet evigt dömt, at villadt och förtjust,
Ej känna eget vål; men välja skal för kärna?
Är detta Ödets udd? mot den man ej kan
spjerna.

Du, evige Förfyn, som Ödets lagar skref,
Du fade: *Varde Ljus*, Och Ljusföt genast blef.
Du Ensam Vålde har: må tjocka dimmor
jagas!

At, för vår fikna blick, en gång det hinner
dagas.

Men, mörkret fällan är så hikligt,
svart och grymt,

At, ej af något sken, vi skönje dock en
skymt.

Än skimrar Månans glans, än blanka Stjer-
nor tindra,

At minska nattens qvalm och håpen ång-
slan lindra.

Så

Så har för Dygdens Barn en öm och mild
Förfyn,
I nödens natt en blick, som strålar ifrån
skyn,
Som Hopp och Tröst och Frid från Himla-
Borgen bådär,
Den Själen, hänryckt glad, med uplyst öga
skådär,
Som dyrbar, nådig Vink, at ej den åkta
Dygd,
Så länge GUD är GUD, skall frukta någon
blygd.

När Solen göms i moln, som sig från
Högden fänka,
Då ljungar blixten fritt och Väder-Solar
blänka,
Den Dumma hopen tror, at Solen skiner
där;
Likväl, af skyar skymd, hon icke synlig är.
Men dimmor skingras dock af Västans friska
puftar,
Då Solen i sin prakt den skrämde Jord
förlustar.
Som

Som agnar för en storm, de fagra irrblofs fly.
För Ögat syns vår Verld förhårligad och ny.
Så last och vanvet få sit vålde stundom

öfva,

Och rafa oförskämt, begabba och bedröfva.
Dock, när de länge nog den fromma

Dygden snåst,

De jagas i en hast af HERRans Andes blåst.
Ty Dygd är Himla-skånk. Sin Gåfva

Himlen hågnar;

Och hvarje Dygdig Sjal med nådig Ynneft
fågnar.

Ja, Dygden har bestånd: skall vördas på
sin Thron,

På dubbel Grundval bygd, *Förnuft* och
Religion.

Så länge Verlden står och sedan Verlden
brinner,

Ej Afgrunds hela magt på ådla Dygden
vinner.

Men N. N. för vår Dygd et nödigt
Yrke är,

En helig Lag, en Pligt at styra vårt begär,
Vår

Vår Åtra liknar eld, som åskar ständig
föda,
Som ganska nyttig är; likväl kan hiskligt
öda,
Om fritt han rafa får och icke värdas väl.
Den Sanning vare känd af hvarje Dygdig
Själ.

Må allas vårt Begär af värdigt Åmne nåras!
Af goda, ädla värk, at Himlars HERre åras.

Begäret är en drift, inlifvad i vårt bröst.
Din högsta fördel sök, så är Naturens röst.
Så länge Sol är Sol, hon värma skal och lysa:
Så länge Själ är Själ, hon skall en känsla hysa,
(Din hela Tanke-kraft, med uplyft gransk-
ning hvålf,)

Skall hysa fram för alt en kärlek til sig sjelf.
Jag oförripligt tror, at alla sig förhafa,
Som trotsigt, med förakt vår Egenkärlek lasta.
Ja, Himlarnas Monark, vår Högt besütne
Gud,

I våra hjertan skref just detta enkla Bud:

Din

Din Sällhet ifrigt sök. Vårt hela! Slågte lyder;
Men ach! man glömmet snart hvad Sällhet
rätt betyder.

Ån låckar *Sinlig Lust* och lofvar Paradis.
Ån hvifkrar MAMMON tyft: kom hit; ty
jag är vis,

Och jag, allena jag Lyckfåligheten skånker:
Se! här min rika skatt: Se! huru Guldet
blånker.

Ån *Falska Åran* yfs - - Nu, Sångmö pen-
feln tag,

Och måla Trållets bild, med Sannings
djerfva drag.

Såg hur det vrånger lömskt Rätt, Ordning,
Spåkt och Lagar,

Och sucka, Dygden likt, som sig med skål
beklagar.

Ja! Årelyftnad yfs; har hjerta stolt och kalt:
Hon myndigt bjuda vil och råda uti alt:
Upvaktas i sit Hof, af snikna, fega dårar,
Som skratta, kånflolöft åt armod, nöd och
tårar.

Här

Hår flöfar Smickret lof: här vimla Sveks
och Flård.

Gudinna hålsas hon; men andas eld och
fvård.

Har ógon gnifrande Tartarens dystra låga:

Hon gåckar Himlen Sjelf: är Slågtets
värsta plåga.

Hon hit från afgrund far, lik hårjande
Orcan,

I farten strömar blod på Fålt och Ocean.

Men fårgor träffande Apelles ej kan rifva,

At Fasans Liknelse på svarta duken lifva.

Hon förde CAINS arm, sit första Offer såg,

Når ABEL, i sitt blod, för Brodens fötter låg,

Hon fordom PHARAO i munnen ordet lade,

Når han förstockad, spotsk, sit *Ho är*
HERREN? sade.

Hon Inqvifitorn lär, at tända Kättar-bål:

År fräcka Lastens Vän; men aldrig Dygden tål.

Ach! usla Månsklichkeit, du hotas: håpna,
darra,

Om detta leda Tråll får Jordens Förstar
narra.

Des rådd och låra är: "fritt gåcka fyoren Lag.

"Kån ingen Skyldighet, blott eget Vålbehag,

Och

"Och hvarje Sannings Tolk, med stolthet,
förödmjuka;
"Men Smickrets lena ton, med fikna öron
fluka.
"Ditt Samvet är en dunst. Ditt öfverdåd
är Mod.
"Förtryck är idel Rätt. — Gå, res din Årestod
"På Likbeströdda fålt, förstörda Ståders
hopar,
"Som sjelfva klippan döf, när tröstlös Like
ropar:
"Ve! mord på Vän och Bror, min Far, min
Man, min Son!
"Nej, Sådant låter ej. Canoners gälla dån
"Må dödar tusen tals kring häpna Verlden
ljunga.
"Poëter glömma ej om Dina bragder sjunga.
"Må svält, pest, eld, skräck, skrän ledsaga
Dina fjåt.
"Ditt Minne evigt blir och Stort Ditt Majeståt.
Så Spöket Kungar Lår Sin Dygd och
Plikt at glömma,
Som yrka: *Samvetsgrant för Edra Likar
ömma.*

I koja och i Slått, hos Underfåt och Prins
Dock, utan äkta Dygd ej äkta Åran fins.

Må usel Styrfelkonst sin afgud fyndigt skapa,
Som Åra kallas vil, den sanna Årans apa:
I Förstarnas Palats, i hela Verldens Bygd,
Förgåfves Åran söks, om där ej idkas Dygd.

Nej, förr blir Elden våt och förr skall
Mörkret lysa,
Och Morers brända Land i Nordens Vintrar
frysa,

Och Tigern, som et Lamb skall blifva spak
och mild,

Än från den rena Dygd blir sanna Åran skild.

Vid arma Likars nöd vårt rörda hjerta
svider,

Och harmas öfver Våld och rån i alla tider.

Ach! at vår hela Jord, af Krigets mordgevär,

Dem Årelyftnad fört, så hiskligt härjad år.

Ej Måniskan årnad blef til denna usla lycka,

At endast skiftevis förtryckas och förtrycka.

Dock våldfördt, kufvadt Folk, med Dygd,

sig trösta kan;

Men Sällhet, Dygdens lön, ej fins hos en

Tyran.

Det

Det är för väl bekant hvad ilbragd Trället
öfvat.

Vårt Slägte, blodbestänkt, misshandladt;
sköfladt, röfvadt,

Du är beklagansvärdt. Med billig håpnad
rys;

Dock likväl dygdig Lit til nådig Himmel hys:
Med Dygd en Fri, en Träl få bägge sälle vara.

En Svensk för Tyranni ej sväfvar uti fara;
Förbanna Våldets dålk, och Årelystnads larv;
Ej vådligt vara kan i GUSTAFS Tidehvarf;
Ty Dygden, fram för alt, af Tredje
GUSTAF hågnas.

Af hela Slägtets Vål Dess ädla Hjerta
fågnas.

En Svensk har *belig Lag*, är Fri och Säll
och Trygg:

I Bästa Konungs Vård, för ingen våda skygg.

En frålsad Sjöman glad, i Hamnen
fåker hvilar,

Och sjelf ej báfva må för vreda Nordens
ihlar,

B

Som

Som stórta våg på våg, med grufligt gny
och brak;

Dock likyål tårôgd fer, af skepsbrot tusen
vrak,

Och lysnar, sprittande, på nödrop, ach
och jämmer;

Ty Lidandes betryck et blódigt hjerta
klåmmer.

Altå en lycklig Svensk, han rörs af Likars
nöd:

Har hela Slågtet kårt, som ofs Naturen bód.
Som ómsint Människa på Människor han
tånker,

Och lider sjelf af alt, som deras vålgång
krånker.

Han har så uplyst Vett, vid ådla kånflor
van,

At Han ej hata kan en Turk, en Morian.

Vårt Slågte af en Stam, består det ej
af Bróder?

Som spridt sig til vår Nord, til Öster,
Våster Söder?

Som

Som åga lika Rätt, vid väl tillräckligt Bord?

Det Himlen dukat Sjelf, kring rymlig,
bördig Jord.

Dock, för en *Torfva* skull, en *Titel*, Folk-
slag blöda,

Och, genom tåta Krig, hvarandra grymt
föröda.

Gör, Himmel, Förstars Vett mer uplyst,
mindre vrångt!

Det Klot, som Du oss gaf, blir då vist
icke trångt.

Ach ve! En trotsig vink från Verldens
håga Throner:

I vildfint raseri Nationer mot Nationer,
Strax väpnade til rån och mord, på egen
Slågt,

De rusa - - Denna vink, som raseriet väckt,
År den en Dygdens Vink, til fanna Årans
Yrke?

Förnuftet frågar ER, MONARKER, som
vi dyrke.

ER Vishet, Dygd och Magt må knyta Sam-
funds band!

Och styra uti Frid et odladt, Folkrikt Land!

Må

Må Skalder smickrande, förguda blodig
Lager.

Trots, Tapperhet och Mod, Oliven, grön
och fager,
Den största prydnad är, på Krönta Hjesfar
skön.

Oliven vara bör Regenters lust och lön.

Må Örnen heta Kung, för det han
Svanen spänner,

Ej make uti kraft bland Fjäder-skaran känner.

Må Djuren skrämde fly för skogarnas tyran,

För det han, ibland dem, ej har sin öfverman.

Dock Lejonet och Örn ej Luft, och Öknar
öda.

Den spis Naturen gaf, är dem en tarflig föda:

Men Årelysten Magt har grånselöft behof:

Blir hungrig mer och mer, af tusen feta rof.

Ej millioner Lif, ej hela Riken spisa.

Det ALEXANDER sjelf och PYRRHUS
nog bevisa,

Och tusen, teknade i Häfders digra Bok,

Och blodbad tusentals, och tusen tråldoms ok.

Säg:

Såg: synda Folk mot Folk? mån Kungar
emot Kungar?

Men ach, på stackars Folk! all Krigets åska
ljungar.

Snart, mellan höga Hof, Förenings-bandet
knyts:

Ej arma Folkets nöd i Vålstånd snart förbyts.
Ej Segrar prunkande, ej Loftal, som för-
gylla,

Och ej Tropheers prål de tömda Casor
fylla.

Än Gårder tryckande, som suga Landets
must?

Af ovärderligt Folk, hvad kånbar, öm
förlust!

Ach! Lifvet tusen tals de raske Kämpar
mista,

För det at Förstarna - - Gud vet hvarom
De tvista.

De dö, man säger det, på *sjelfva* Årans fält.

Ja vist, om deras död gör Moder-Landet sält.

Dock, efter Våldets Balk, bör ju den Svaga
plikta,

För at, med blodigt rof, sin starka Granne
rikta.

ÅÅ

Ån Enkor då, med Barn? Se, Skäcktals
uti nöd,

De tigga, trasige, et ofta nekadt Bröd.

Ån Fångar? slåpade i bojor at försmåкта.

De, voro Hjeltar nyfs, at efter Ordres fåкта.

Ån lytte? sårade? i vanmagt, stank och qual.

I Sjukhus störtande? ach många! utan tall!

Ån Farsot, lik en pest, som tusen dödär
sprider,

Och härjar Orterna, där armod redan
quider?

Se, hårnads gruflighet: Dets bittra frukter kån,

Och sedan styrk til Krig, i hjertat krigets vän.

O! Gud, gör Månsko-Lif, i Kungars ögon
dyra.

I Håf, om Dygden rår, ej vrånga nycker yra.

Må Verldens Förstar tro, at Åra, utan Dygd,

I Sannings rena språk, är *Vanfrågd, Brott*
och Blygd.

Försvars och anfalls-Krig, ach ja! de
båda rafa.

Dock Vådeld är väl svår; men Mordbrand
våcker rafa.

Den

Den Krigets låga tåndt, en vårdig *Heroftrat*, *)
Förtjenar brånmärkt bli, med evig skam och
hat.

Må den, som stiftar Frid och Dygden vil
försvara,

Berömd Kring Jordens rymd, på Ryktets
vingar, fara.

Ach ja, förbarma Dig, Du, alla Verldars FAR!
At *Friden* ålkkad blir och *Dygden* trefnad har:

Men inga äfventyr, vårt Svithiod förfåra;
Ty *Fäderlandets Vål* är GUSTAFS *Värf*
och *Åra*.

Frids, *Dygds* och *Fribets VÅN*, till *Odling*,
Slögd och *Vårn*,

Men aldrig til förtryck HAN brukar Sverjes
Järn.

Jag snart mitt löfte glömt; ty ämnet mig
förleder;

Men at jag ledsnad vållt, om gunstig ur-
fåkt beder.

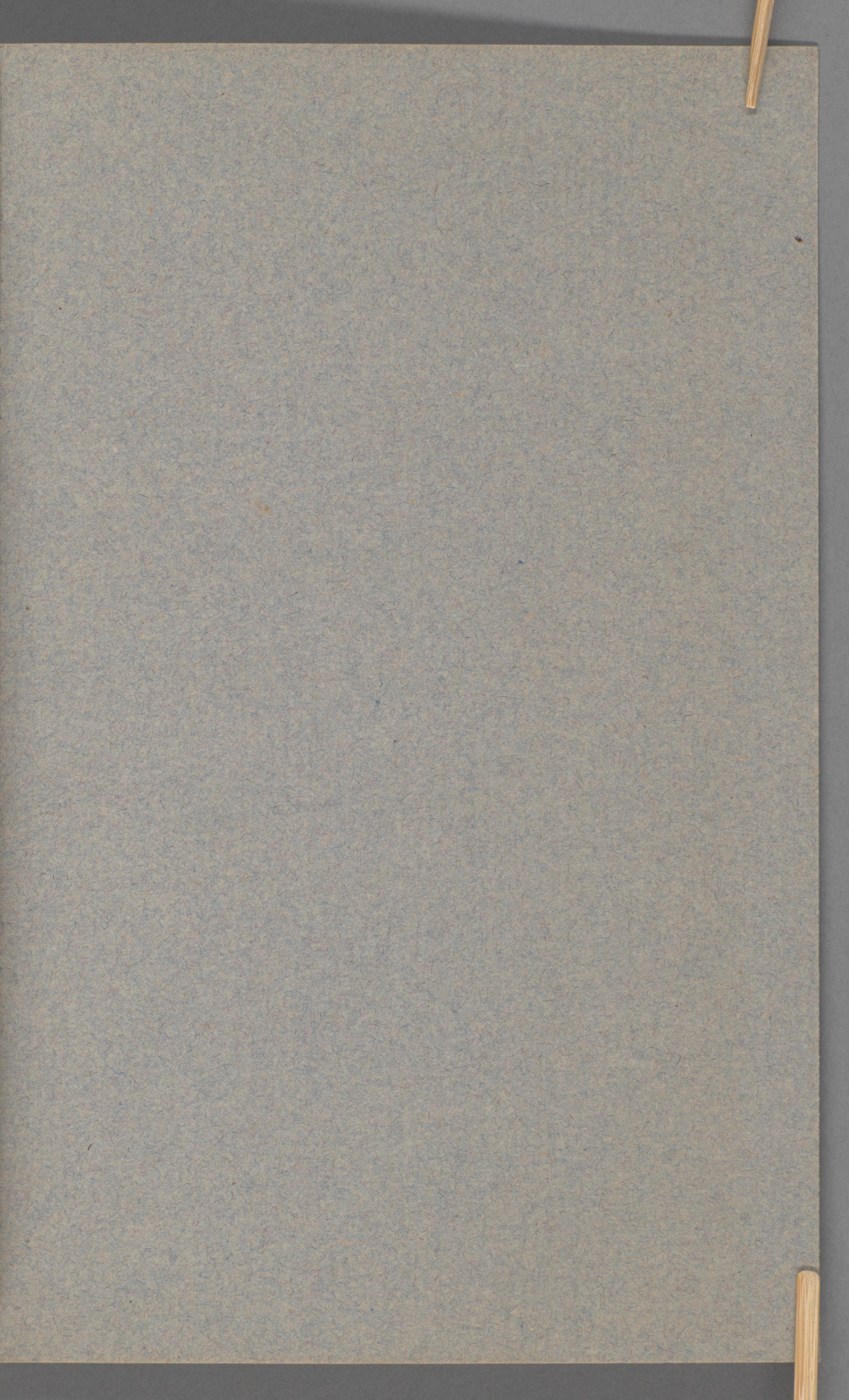
Till

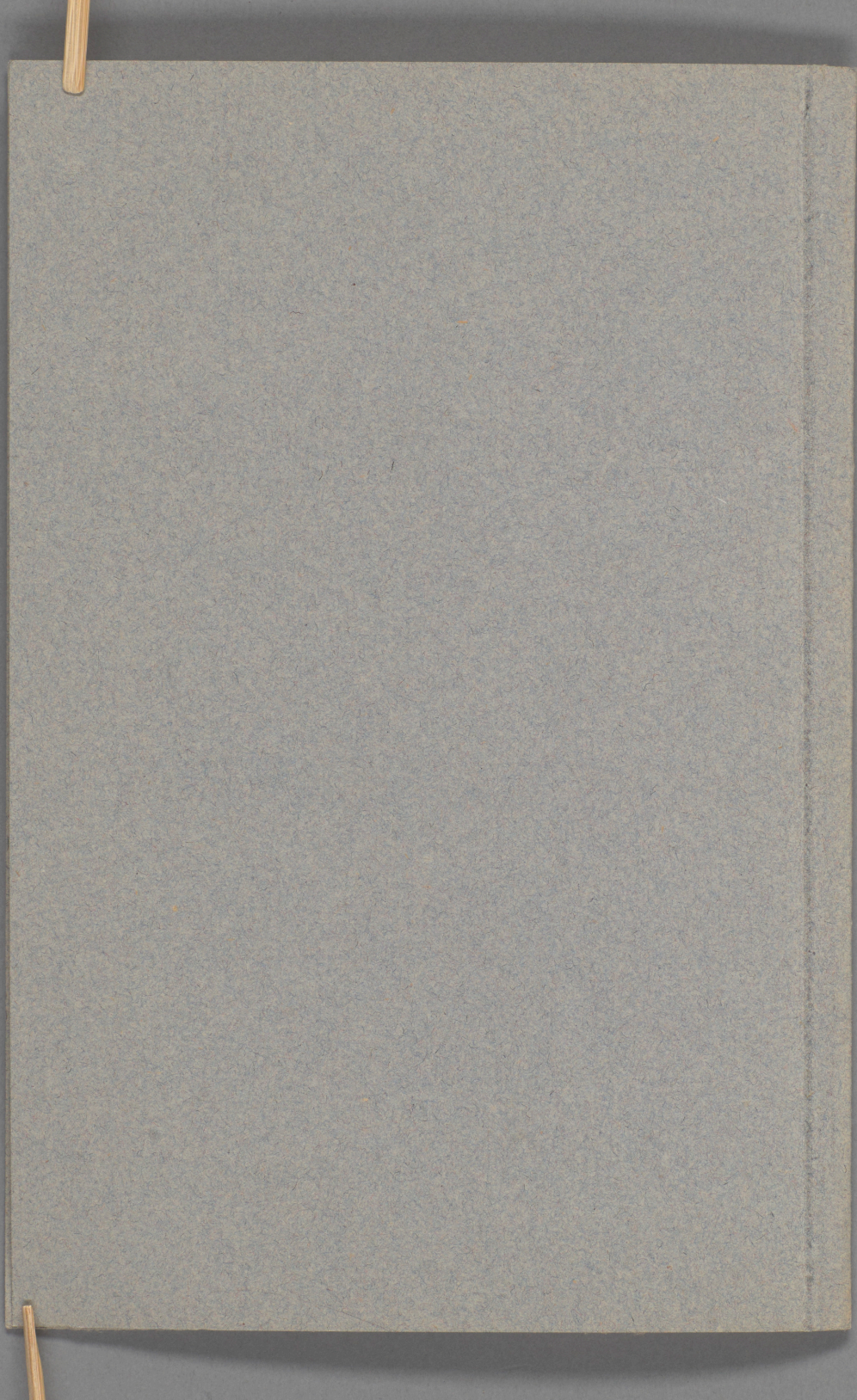
*) Han tände eld på *Dianas* präktiga *Tempel*, för at blifva namnkunnig.

Till rygga lägge vi et snart framskridit år.
Når Dygd, *den äkta Dygd* om våra hjertan rår,
I alla Skiftens kast, skall fruktan återvända,
För alt, hvad nästa år och framgent oss
kan hånda;

Ty *Dygden sviker ej. Trots! nya, goda Ton.* *)
Står fast på tvånne Berg: FÖRNUFT och
RELIGION.

*) *Le bon ton.*

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

